

REMISSVAR

2024-12-05

Dnr: BO 2024-0250

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Betänkandet Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60)

(dnr S2024/01502)

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Yttrandet avgränsas till följande övergripande synpunkter.

Barnombudsmannen tillstyrker utredningens förslag om stärkt stöd till anhöriga. Det är viktigt och brådskande att förstärka anhörigstödet, inte minst för att förebygga och bekämpa våld mot barn (artikel 19 i barnkonventionen) och för att stärka barns rätt till hälsa (artikel 24), överlevnad och utveckling (artikel 6), utbildning (artikel 28) samt vila och fritid (artikel 31). Som utredningen beskriver kan barns anhörigskap i hög grad påverka deras livsvillkor negativt. Barn som är anhöriga löper en hög risk att utsättas för våld eller på annat sätt fara illa och situationen påverkar deras mående, utveckling, skolgång och sociala relationer. Barnombudsmannen understryker vikten av att dessa barns behov synliggörs och att de får stödinsatser som bygger på deras faktiska behov.

Barnombudsmannen anser liksom utredningen att de förslag som framför allt rör vuxna personer också kan förväntas påverka barn och deras rättigheter positivt. Om vuxna som är föräldrar i större utsträckning får tillgång till ett mer individanpassat anhörigstöd kommer det bidra till att stärka deras förmåga att vara bra föräldrar, vilket kan ge barnen en tryggare uppväxt.

Barnombudsmannen anser att utredningen på ett föredömligt sätt har redogjort för rättigheter i barnkonventionen och de allmänna kommentarerna, både i bakgrundskapitel och i förhållande till många av utredningens konkreta överväganden och förslag. Utredningen har vidare inhämtat barns åsikter och erfarenheter under utredningens gång, och visar i avsnitt 7.3 Konsekvenser för barn hur barns röster har påverkat utredningens förslag. Att överväganden och förslag innehåller tydliga kopplingar till barnkonventionen och dess artiklar är en viktig del av genomförandet av barnkonventionen.¹ FN:s kommitté för barnets rättigheter har också, genom sina senaste rekommendationer till Sverige, uppmanat Sverige att säkerställa att barnkonsekvensanalyser är en integrerad del av utredningar som föregår ny lagstiftning och att principen om barnets bästa,

¹ Prop. 2017/18:186 s. 92-95

som förutsätter barns delaktighet, konsekvent tillämpas i lagstiftningsrelaterade förfaranden.²

Barnombudsmannen vill avslutningsvis understryka att barn som lever i familjer där det förekommer våld i första hand alltid är brottsoffer även om de enligt hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen också inkluderas i gruppen anhöriga. Det är utifrån detta av ytterst vikt att verksamheterna alltid gör en skillnad mellan vilka insatser barn ges som anhöriga, respektive som våldsutsatta barn i anhöringskap (jämför med utredningens resonemang exempelvis i avsnitt 4.1.4). Barn som utsätts för våld ska alltid få skydd, inte enbart stöd. Det är nödvändigt att hålla denna distinktion i åtanke i den fortsatta beredningen, liksom att insatser alltid ska ges utifrån en bedömning av barnets bästa.

Beslut har fattats av barnombudsmannen Juno Blom. Föredragande i ärendet har varit utredare Janna Kokko. I den slutliga handläggningen av ärendet har även chefsjuristen Tove Björnheden och avdelningschefen Erik Henriksson deltagit.

Juno Blom
barnombudsman

² CRC/C/SWE/CO/6-7 p. 6(b) och 18(a)